

Hei kaikille! Me olemme Savonian ammattikorkeakoulun opiskelijat Johanna Kiesiläinen ja Janita Riekkinen. Tämä on tekstiversio ETKO eli eläinterveyttä ja ekonomiaa hankkeen podcastista. Podcastien teemana on maatalouden kriisitilanteet. Olemme tehneet podcasteja Ideasta hankkeeksi-kurssin tiimoilta, joten tervetuloa tämän ETKO-hankkeen podcastin pariin.

Tällä podcastilla haastattelija Johanna Kiesiläinen ja haastateltavana Matti Lappalainen Jyväjemmarilta.

- Haastattelija:

-Kuka olet ja millainen yritys sinulla on?

- Haastateltava Matti Lappalainen:

-Nimeni on Matti Lappalainen. Meidän yrityksemme on maatila Lahtelan tila mt. Tässä meidän maatalousyhtymässä on minun lisäksi mukana myös poikani ja vaimoni. Meillä on noin 170 hehtaaria siemenviljelyssä olevaa peltoa. Poikani on tässä tavallaan pääviljelijänä. Toinen yrityksemme Pohjolan Jyväjemmari Oy liittyy vahvasti maataloomme. Meillä on siemenpakkaamo. Pohjolan Jyväjemmari Oy yhtiöityi vuonna 1996 erilleen maatalomme kirjanpidosta. Viljelemme 1200 hehtaarin alalla sertifioituja viljoja ja nurmen siemeniä.

- Haastattelija:

-Teidän tilallanne paloi viime syksynä kuivuri. Miten tapahtumat kuivurin palosta eteni?

- Haastateltava Matti Lappalainen:

-Olin itse puimassa luomukauraa samalla kylällä noin parin kilometrin päässä, kunnes vaimo soitti ihan muusta asiasta ja huomasi sen puhelun aikana, että kuivurimme palaa. Tämä tapahtui myöhään illalla, oli jo pimeää. Keskeytin puinnit ja ajoin kotiin. Huomasin, että kuivurin yläosa oli aivan tulossa. Meidän kymmenvuotias poikamme oli soittanut palokunnan samalla, kun vaimoni ilmoitti minulle tulipalosta. Palokunta saapui paikalle nopeasti ja pystyi estämään tulen leviämisen muualle. Kuivuri ja siemenpakkaamo ja siihen liittyvä varasto tuhoutuivat palossa kokonaan.

- Haastattelija:

-Onko kuivurin palo vaikuttanut omaan tai perheenjäsentenne jaksamiseen?

- Haastateltava Matti Lappalainen:

-Ei se sillä tavalla ole. Toimettomuus on ollut itselle vaikeinta. On ollut sellaisia päiviä, ettei itselle ole ollut riittävästi mielenkiintoista tekemistä, niin se on ehkä ollut pahinta tässä. Siementen lajittelut,

kunnostus ja pakkaaminen on hoidettu nyt muualla. Ajattelen tilanteen vahvuutena, että pitää osata löytää siitä hyvät puolet. Tässä tavallaan annettiin mahdollisuus lopettaa tämä yrityksen toiminta ja siirtyä eläkkeelle tai tehdä entisen kuivurin tilalle nykyaikaisempi laitos. Me lähdemme tekemään entisen paikalle Suomen nykyaikaisinta ja tehokkainta maatila pakkaamo.

- Haastattelija:

-Te olette tiedottaneet tästä tulipalosta hyvin avoimesti. Miksi olette valinneet avoimen tiedotuslinjan, varsinkin sosiaalisessa mediassa?

- Haastateltava Matti Lappalainen:

-En tiedä onko se valinta. On iso joukko sellaisia ihmisiä, joilla on aikaa juoruta ja puhua negatiivista toisten asioista. Ne ovat sellaisia miespuolisia juoruäämiä, jotka huolehtivat toisten asioiden tiedottamisesta. Kun tiedotan itse, niin tiedon vääristäviä välikäsiä on vähemmän. Meidän toimintamme on näkyvää ja viljelijät tuntevat meidät. Meillä on tuhansia viljelijä asiakaskontakteja moneen suuntaan. On hyvä tietää missä ollaan menossa ja mitä tehdään. Koska meillä oli se tulipalo niin monet ovat olleet epätietoisia ja yllättyneitä siitä, että meillä myydään edelleenkin siemeniä. Sen takia on tärkeää tiedottaa, mitä me olemme tekemässä.

- Haastattelija:

-Oletteko käyttäneet asiantuntijoita apuna jatkosuunnitelmia varten? Millaisia asiantuntijoita olette käyttäneet ja miksi?

- Haastateltava Matti Lappalainen:

-Minulla on aina tapana pyytää apua sellaisilta henkilöiltä ja tahoilta, jotka ovat perehtyneet käsillä olevaan asiaan paremmin kuin minä itse. Wikli Group Oy on tehnyt meille töitä ja Omni Oy:n kirjanpitäjät ovat olleet koko ajan tiiviissä yhteistyössä. Kaikenlaisten asiantuntijoiden kanssa on mietitty, että mitä nyt tehdään. Sitten on käyty läpi asiakkaiden, sopimustuottajien, MTK:n, Kiuruveden kaupungin yms. kanssa, että tarvitaanko tälle toiminnalle jatkoa. Itse mietin, että teenkö päätöksen vetäytyä kokonaan pois alalta vaiko en. Heti tulipalon jälkeen täällä kävi mm. Melalta Välitä viljelijästä-projektista henkilö juttelemassa. On mukavaa, kun käyvät ja pitävät huolta. Toiset ihmiset ovat vahvempia kestäämään vastoinkäymisiä ja toiset ei. Luulen, että minä olen niitä vahvimpia. Vaikka elämässä tulee pieniä harmeja, niin ei se elämä siihen kaadu.

- Haastattelija:

-Saitteko te mielestänne apua eri tahoilta?

- Haastateltava Matti Lappalainen:

-Kyllä! Yhteistyö vakuutusyhtiön kanssa on toiminut todella hienosti. Pankinkin kanssa yhteistyö on toiminut hyvin. Siemenkauppa on käynyt hyvin. Sen puoleen ei ole mitään harmeja. Koko ajan mennään ja katsotaan eteenpäin. Sanoisin, että joku tuollainen tapahtuma on enemmän mahdollisuus kuin uhka. Aina pitää katsoa, että millaisia mahdollisuuksia kukin tilanne tarjoaa.

- Haastattelija:

-Tuleeko mieleen tulipalon hyviä ja huonoja puolia?

- Haastateltava Matti Lappalainen:

-Tulipalot eivät ole koskaan mukavia. Se on mahtava näky pimeää yötaivasta vasten, kun luonnonvoima tuli ottaa vallan. Ihan niin kuin Amerikassa on henkilöitä, jotka jahtaavat myrskyjä, niin minuakin viehättää katsoa miten mahtava luonnon voima se tuli on. Tulipalon jäljet eivät ole mukavia katsoa, kun elämän työ on palanut ja kaikki tuhoutunut. Vakuutusten on oltava kunnossa. Yrittäjänä ottaa vähän koko ajan riskiä yrittämisen kanssa, mutta vakuutus hinnoissa ei kannata säästellä ja vakuutusten pitää olla kunnossa. Vakuutukset kannattaa päivittää vähintään parin vuoden välein ja tarkistaa, että kaikki on varmasti vakuutettuna. Siinä ei kannata ottaa riskiä.

- Haastattelija:

Tekisittekö jotain toisin?

- Haastateltava Matti Lappalainen:

-Minä en tiedä, mitä siinä olisi voinut tehdä toisin. Tietysti tämä, että päästään nyt uutta kuivuria tekemään, se ei kylläkään ole ollut itsestä kiinni vaan monen tekijän summa. Siihen täytyy olla ensin rahoitus ja rakennusluvut yms. Byrokratia viivästyttää aloittamista. Meillä on ollut hyviä yhteistyökumppaneita, jotka ovat meitä auttaneet. Savon Siemen Oy, Väätäisen Esa Vesangolta, Suomen Viljava Oy ja Junttilan tila ovat tehneet meille sementin kunnostustyön tänä talvena. Me olemme pärjänneet nyt hyvin tämän asian suhteen.

- Haastattelija:

-Kun olette kokeneet tällaisen kriisin, niin kertoisitko, kuinka määrittelisit kriisin?

- Haastateltava Matti Lappalainen:

-Tämä ei ollut minun mielestäni kriisi. Kriisi on silloin, jos jotain oikeasti tuhoutuu. Meidänkin tilamme on ollut kriisissä monta kertaa. Talouskriisi yritystämme kohtasi 2000-luvun alussa, kun kilpailijat yrittivät kampittaa meidät ja melkein onnistuivatkin siinä. Siinä joutui ns. tappelamaan ihan tosissaan. Maitokriisin seurauksena, kun asiakkailta loppui rahat niin se heijastui meihinkin.

Tavallaan se on kriisi, kun rahat eivät riitä. Viisi vuotta sitten hyvä ystäväni ja työntekijäni kuoli, kun hän jäi peräkarrin alle. Se on kyllä kriisi, kun kaverilta lähtee henki. Kauemmas historiaan ajateltuna on ollut paljon kriisejä, esimerkiksi kun perheen elättäjä on kuollut talvisodassa ja talous joutunut on selviytymään monta kymmentä vuotta ilman miestä. Nälkävuoden tapahtumat ovat kriisejä. Tällainen yksittäinen tulipalo ei mielestäni ole kriisi, kunhan se on vakuutettu. Vakuutus antaa mahdollisuuden luoda jotain uutta sen jälkeen.

- Haastattelija:

-Millaisia neuvoja antaisit kriisitilanteesta selviämiseen?

- Haastateltava Matti Lappalainen:

-Sellainen kriisi, kun rahat ovat lopussa, niin pitää neuvotella rahoittajien kanssa ja niiden, joille on velkaa, jotta saa hommat selvitettyä. Kun meillä oli se kuoleman tapaus, niin täytyi vain jutella tämän kaverin omaisten ja muiden kanssa läpi, ettei se jäänyt vaivaamaan kenenkään mieltä. Tulipalossa täytyy vain pitää ”pää kylmänä”. Jos vertaa kuivurin paloa siihen, että joku menettää lapsensa johonkin sairauteen tai tapaturmaan tms., niin sanotaan, että palo on vain promillen osa kriisiä. Jotkut ihmiset saattavat kokea kriisin pienistäkin asioista. Kun miettii mikä oikeasti vie elämän raiteiltaan, niin tulipalo ei ole kriisi siihen asti, kun siellä ei pala eläimiä tai ihmisiä.

- Haastattelija:

-Mitä yrityksellenne kuuluu tällä hetkellä ja miltä yrityksenne tulevaisuus näyttää?

- Haastateltava Matti Lappalainen:

-Talous on edelleen tiukalla. Vuonna 2014 loppunut Venäjän vienti vei meidän taloutemme todella tiukalle. Silloin tuli kriisi, kun rahat alkoivat loppua, eikä ihmiset pystyneet maksamaan laskujaan. Se heijastui nopeasti siihen, ettei ollut enää isoa kassavarantoa, jota hyödyntää. Siitä selviää ja niiden lainojen ja maksujen maksaminen saadaan loppuun. Uutta velkaa joudutaan ottamaan kuivurin rakentamista varten. Meininki on kuitenkin positiivinen. Elinkeinomme on siemenkauppa, niin minua askarruttaa haluaako viljelijät ostaa siemenet kotimaiselta toimijalta vai ruotsalaiselta tai tanskalaiselta kilpailijalta. En osaa sanoa, kuka myy 5–10 vuoden päästä siemeniä, mutta valmistaudumme siihen, että se on aikanakin suomalainen.

- Haastattelija:

-Haluaisitko Matti vielä kertoa pointteja kriisitilanteista ja jakaa elämänohjeita?

- Haastateltava Matti Lappalainen:

-Ei pidä jäädä miettimään asioita yksin. On huono tie alkaa säälimään itseään, jos tulee jokin ikävä tilanne. Olen nähnyt tilanteita, kun esim. parisuhde on kariutunut ja emäntä lähtenyt, niin on alettu

itkemään ja juomaan suruun sekä etsitty muita kohtalotovereita, jotka ovat tuhonneet elämänsä pulloon. On kuviteltu, että elämä päättyy siihen, kun puoliso lähtee. Sanon, että asiat eivät ole milloinkaan niin huonosti, etteivätkö ne voisi olla vieläkin huonommin. Minäkään en pulloon sylkäise, mutta käytän alkoholia kohtuudella, joskus olen käyttänyt paljonkin. Juomalla pystyy kymmenkertaistamaan murheensa, jos niin haluaa. Jos joku asia on huonosti ja sitä alkaa murehtimaan, niin sitten menee vielä huonommin. Jos alkaa viinan kanssa murehtimaan niin sitten ne murheet vielä moninkertaistuvat. Alkoholia otetaan iloon ja se on mukavaa joku muutama kerta vuodessa. Mutta jos aletaan itkemään ja juomaan sen takia, kun on joku mukamas kriisi, niin sillä tavalla pystytään ainakin tekemään kriisi vaikkei sitä vielä olisikaan.

- Haastattelija:

-Kiitos haastattelusta Matti ja mukavaa päivänjatkoa!

- Haastateltava Matti Lappalainen:

-Samoin teille, kiitoksia!